

REJČEL KUŠNER

MARSOVA SOBA

Prevela
Dubravka Srećković Divković

 Laguna

Naslov originala

Rachel Kushner

THE MARS ROOM

Copyright © 2018 by Rachel Kushner

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Osećam vazduh druge planete.
Prijateljska lica što su bila okrenuta ka meni,
ali sad tonu u mrak.

I

1

Noć u lancima dešava se jednom nedeljno, četvrtkom. Jednom nedeljno se odigrava odlučujući trenutak za šezdeset žena. Za pojedine od tih šezdeset, taj odlučujući trenutak dešava se stalno iznova. Za njih je on ustaljena pojava. Meni se desio samo jednom. Probudili su me u dva noću, stavili mi lisice i zvanično me prozvali, Romi Lesli Hol, osuđenica W314159, pa me postrojili sa ostalima za celonoćnu vožnju dolinom.

Kad je naš autobus izašao iz zatvorskog kruga, zalepila sam se za prozor ojačan žičanom mrežicom kako bih pokušala da vidim svet. Nije imalo baš u mnogo šta da se gleda. Podvožnjaci i prilazni putevi, tamni, opusteli bulevi. Na ulici nije bilo nikog. Prolazili smo kroz jedan tako osamljen trenutak noći da su semafori prestali da uključuju zeleno i crveno svetlo i samo su treptali konstantnom žutom bojom. Naporedo s nama naišla su još jedna kola. Svetla im nisu bila upaljena. Prošišala su pored autobusa, tamni predmet demonske energije. U mojoj jedinici u okruženju bila je jedna devojka koja je dobila doživotnu ni zbog čeg drugog nego zbog vožnje. Ona nije ni u kog pucala, govorila

je svima redom. Ona nije ni u kog pucala. Samo je vozila kola. To je sve. Upotrebili su tehnologiju za čitanje tablica. Imali su snimak sa video-nadzora. A to što su imali bila je slika automobila koji se po noći kreće ulicom, najpre sa upaljenim svetlima, potom sa ugašenim svetlima. Ako vozač isključi svetla, to je predumišljaj. Ako vozač isključi svetla, to je ubistvo.

Selili su nas u taj sat iz određenog razloga, iz mnogih razloga. Da su nas mogli lansirati u zatvor u kapsuli, tako bi uradili. Sve samo da zaklone ispravne ljude od moranja da gledaju nas, bandu žena s lisicama i lancima u autobusu šerifovog odseka.

Neke mlađe su cmizdrile i šmrckale dok smo se uključivali na auto-put. Bila je jedna devojka u kavezu koja je izgledala kao da je otprilike u devetom mesecu trudnoće, sa toliko velikim stomakom da su morali da joj produže pojasni lanac da bi joj pričvrstili šake za bokove. Štucala je i tresla se, lica umusanog od suza. Stavili su je u kavez zbog njenog uzrasta, kako bi je zaštitili od nas ostalih. Imala je petnaest godina.

Jedna žena u prednjem delu obrnula se ka uplakanoj devojci u kavezu i zaštitila kao da rasprskava sredstvo za ubijanje mrava. Pošto to nije upalilo, zauralala je.

„Umukni, bestraga ti glava!“

„Sunce ti“, izgovorila je osoba preko puta mene. Ja sam iz San Franciska i trandže za mene nisu ništa novo, ali ova osoba je stvarno ličila na muško. Ramena široka kao prolaz u autobusu, brada duž vilične kosti. Pretpostavila sam da je iz lezbo-odeljenja u okružnom, kud stavljaju bučeve. Ovaj se zvao Konan i kasnije ću ga upoznati.

„Sunce ti, mislim, to je još dete. Pusti je nek plače.“

Ona žena je rekla Konanu da začepi, a onda su se posvađali i morali su da se umešaju panduri.

Pojedine u zatvoru kroje pravila svima ostalima, a ta žena što je insistirala na tišini bila je od tih. Ako se pridržavaš njihovih pravila, one kroje nova pravila. Moraš da se boriš, u suprotnom si izvisila.

Ja sam već bila naučila da ne plačem. Dve godine pre toga, kad su me uhapsili, neobuzdano sam plakala. Život mi je bio svršen i znala sam da je svršen. To mi je bila prva noć u zatvoru i sve sam se nadala da će se ta snolikost moje situacije raspršiti, da ću se probuditi iz nje. Uporno sam se budila i nije me dočekivalo ništa drugo osim dušeka što smrdi na pišaćku i vrata koja lupaju, lujki koje viču i budilnikâ. Devojka u ćeliji sa mnom, koja nije bila lujka, grubo me je drmala da mi privuče pažnju. Pogledala sam naviše. Ona se obrnula i zadigla zatvorsku košulju da mi pokaže tetovažu na krstima, njenu šaru nad guzom. Natpis je glasio

Začepi usranu gubicu

Na mene je delovao. Prestala sam da plačem.

Bio je to nežan trenutak s mojom cimerkom u okružnom. Želela je da mi pomogne. Ne može baš svako da začepi usranu gubicu, i premda sam to pokušavala, nisam bila moja cimerka, koju ću kasnije smatrati svojevrsnom sveticom. Ne zbog tetovaže, nego zbog poštovanja te zapovesti.

Panduri su me ubacili u autobus sa još jednom belkinjom. Moja saputnica na susednom sedištu imala je dugačku

mlitavu i sjajnu smeđu kosu i veliki sablastan osmeh, kao da reklamira izbeljivač zuba. U zatvoru ih je vrlo malo imalo bele zube, pa ih tako nije imala ni ona, ali je zato posedovala taj veličanstveni i neumesni osmeh. Nije mi se dopao. S njim je izgledala kao da su joj operacijom uklonili deo mozga. Otvoreno mi je saopštila puno ime i prezime, Lora Lip, i rekla kako je sele iz Čina u Stenvil, kao da ni ona ni ja nemamo šta da krijemo. Otađ mi se više nijedna nikad nije pri prvom susretu predstavila punim imenom i prezimenom, niti pokušala da mi pruži ikakvo naizgled uverljivo obaveštenje o tome ko je i šta je, i nijedna nikada i neće, a neću ni ja.

„Lip sa dva p, to je prezime mog očuha, koje sam kasnije uzela“, rekla je kao da se raspitujem. Kao da bi tako nešto moglo da mi znači, tad ili bilo kad.

„Pravi otac mi je bio Kalpeper. To su Kalpeperi iz Epl Velija, ne iz Viktorvila. U Viktorvilu ima Kalpeperova obućarska radnja, razumeš, ali nisu u srodstvu.“

U autobusu niko ne sme da priča. To pravilo nju nije sprečavalo.

„Porodica mi je već tri generacije u Epl Veliju. A zvuči kao neko divno mesto, jelda?*" Takoreći osetiš miris jabukovog cveta i čuješ pčele, i pomisliš na sveže jabukovo vino i toplu pitu od jabuka. Jesenje dekoracije koje krenu da postavljaju svakog jula u *Zanatskom kutku*, jarko lišće i plastične bundeve; u Epl Veliju uglavnom je tradicija kuvanje i pripremanje meta. Ne u mojoj porodici. Neću da stvoriš lažan utisak. Kalpeperi su korisni ljudi. Moj otac je imao sopstvenu građevinsku firmu. Ne kao ta porodica u koju sam se udala, a koja... O! O, vidi! Ono je Čarobni breg!“

Prolazile smo upravo kraj belih lukova rolerkosteru na suprotnoj strani velikog puta sa više traka.

* *Apple Valley* – dolina jabuka. (Prim. prev.)

Kad sam se tri godine pre toga preselila u Los Angeles, taj zabavni park mi je izgledao kao kapija mog novog života. Bio je prvi veliki prizor sa tog puta koji hita na jug, blistav, ružan i uzbudljiv, ali to više nije posedovalo važnosti.

„U mojoj jedinici je bila gospođa što je krala decu kod Čarobnog brega“, kazala je Lora Lip, „ona i njen muž bolesnik.“

Nekako je umela da glatko zabaci tu svoju sjajnu kosu ne služeći se rukama, kao da je kosa pripojena za ostatak njenog tela nekom električnom strujom.

„Ispricala mi je kako su to radili. Ljudi su imali poverenja u nju i njenog muža zato što su bili stari. Znaš već, slatki, mili postariji ljudi, a nekoj majci bi se, recimo, deca rastrčala u tri pravca i pošla bi da uhvati jedno, a ta stara gospođa – bila sam s njom u istoj sobi u KUŽ-u*, pa mi je ispricala čitavu priču – ona bi tu sedela i plela, i ponudila bi se da pripazi dete. Čim se roditelj izgubi sa vidika, to dete bi bilo sprovedeno u ve-ce s nožem ispod brade. Ta stara gospođa i njen muž razradili su sistem. Dete bi opremili perikom, drugačijom odećom, a onda bi podmukli stari bračni par silom odvuкао malog nesrećnika iz parka.“

„To je užasno“, rekla sam i pokušala da se izmaknem od nje koliko sam mogla od lanaca.

I sama imam dete, Džeksona.

Volim svog sina, ali teško mi je da razmišljam o njemu. Trudim se da to ne radim.

Majka mi je dala ime po nemačkoj glumici koja je u jednoj televizijskoj emisiji uživo rekla nekom pljačkašu banke da joj se mnogo dopada.

* Kalifornijska ustanova za žene, zvanični naziv ženskog zatvora u Činu. (Prim. prev.)

Veoma, kazala je glumica, veoma mi se dopadaš.

Kao i tu nemačku glumicu, doveli su ga u emisiju da bi razgovarali s njim. Gosti po pravilu nisu međusobno pričali dok sede na stolicama levo od voditeljevog stola. Pomerali su se sa spoljašnje strane ka stolu kako emisija teče.

Krećeš *spolja*, rekao mi je jednom jedan drkoš u vezi s priborom za jelo. Tako nešto nikad nisam sama saznala, niti me je iko učio. Platilo mi je za sudar s njim, pa je smatrao da u toj transakciji nije dobio sve za svoje pare ako ne iznađe sitne metode pomoću kojih će pokušati da me ponizi u toku večeri. Izašavši te noći iz njegove hotelske sobe, uzela sam kesu od kupovine što je stajala pored vrata. Nije primetio, računao je da sad ima predah od svog budnog ponižavanja mene i da može da se razbaškari u hotelskom krevetu. Kesa je bila iz *Saks Fift evenjua* i sadržala je mnoge druge kese, sve sa poklonima za neku ženu, za njegovu suprugu, pretpostavljala sam. Neukusna i skupa odeća kakvu nikad ne bih obukla. Ponela sam tu kesu kroz hol i nagurala je u kantu za đubre dok sam išla ka kolima, koja sam parkirala na nekoliko blokova odatle, u jednoj garaži na Misiji, zato što nisam htela da taj tip zna bilo šta o meni.

Na spoljašnjoj stolici u toj televizijskoj emisiji sedeo je pljačkaš banke koji je u emisiju doveden da priča o svojoj prošlosti, a nemačka filmska glumica bila je na susednoj, pa se okrenula prema pljačkašu banke i rekla mu da joj se dopada.

Majka mi je dala ime po toj glumici, koja se obratila pljačkašu banke umesto domaćinu emisije.

Mislim da je uživao u tome što sam ukrala kesu. Posle toga je hteo da se redovno viđamo. Tragao je za iskustvom zabavljanja sa stalnom devojkom, a mnoge žene koje sam poznavala to su smatrale zlatnim standardom: ti muškarci će ti platiti iznos jednogodišnje stanarine, unapred; samo ti treba jedan takav i zbrinuta si. Na taj sudar sam pošla zato što me je ubedila moja stara drugarica Eva. Ponekad je ono što drugi ljudi hoće poželjno, nakratko, pre nego što se razveje pred tvojim sopstvenim htenjima. Te noći, dok se taj smarač iz Silicijumske doline pretvarao kako smo u saučesništvu kao dvoje zaljubljenih, što je značilo da se ponaša prema meni kao da sam krpa, govori mi da sam slatka na „običan“ način, koristi se svojim novcem u pokušaju da stekne moć nada mnom u društvenom smislu, kao da smo u vezi, ali pošto on za nju plaća, družit ćemo se pod njegovim uslovima, i može da mi naređuje šta ću govoriti, kako ću hodati, šta naručiti, koju viljušku upotrebiti, u čemu ću glumiti da uživam – shvatila sam da iskustvo zabavljanja sa stalnom devojkom nije za mene. Držaću se svog tezgarenja i zarađivaću i dalje kao igračica u *Marsovoj sobi* u Ulici Market. Nije me bilo briga šta je častan posao, samo šta mi nije odbojno. U lap densu sam naučila da je lakše mešati kukovima nego razgovarati. Svako je drugačiji kad se dođe do ličnih standarda i pitanja šta ko može da ponudi. Ne mogu da se pretvaram da sam s nekim u prijateljstvu. Ne želim da me bilo ko upozna, iako su bila jedno dva momka kojima sam dala poneku mrvicu. Džimi Brada, vratar, koji je zahtevao samo da se pravim kako je njegov sadistički smisao za humor normalan. I Dart, noćni menadžer, zato što smo oboje bili zaljubljenici u klasične

automobile, pa je stalno govorio kako želi da me odvede na Vrele avgustovske noći, u Rino. To je bilo samo zafrkavanje, a on samo noćni menadžer. Vrele avgustovske noći. Nije to moj tip automobilskeg skupa. Otišla sam na Sonomsku stazu s Džimijem Darlingom, jela hot-dogove i pila točeno pivo dok su trkačka kola zasipala blatom lančanu ogradu.

Neke devojke u *Marsovoj sobi* htele su da imaju redovne i stalno su se trudile da ih uzgaje. Ja nisam, ali sam svejedno završila s takvim, s Kurtom Kenedijem. Kretenom Kenedijem.

Pomislim ponekad da je San Francisco uklet. Uglavnom mislim da je on jedna tužnojbina. Kažu da je predivan, ali ta lepota je vidljiva samo novopridošlima, a nevidljiva onima koji su morali u njemu da odrastu. Poput problesaka plavog zaliva kroz pasaže one ulice što se obavlja oko zadnje strane parka Buena Vista. Kasnije, iz zatvora, videla sam te slike kao da mi duh šeta po gradu. Kuću po kuću, razgledala sam sve što ima da se vidi, pripijala lice uz kapije pasaža viktorijanskih zdanja duž istočnog ruba parka Buena Vista, posmatrala plavetnilo vode umekšano najneprimetnijim zaostatkom magle, poljubac vlage, sjaj. Nisam se divila tim prizorima dok sam bila na slobodi. Dok sam rasla, taj park je bio mesto gde smo pili. Gde su krstarili stariji muškarci, i odšunjavali se na duške skrivene ispod žbunja. Gde su momci koje sam ja znala prebijali te muškarce što krstare, a jednog su bacili sa litice nakon što im je kupio gajbu piva.

U Desetoj aveniji u Moragi, gde sam živela s majkom kad sam bila klinka, vidi se most Golden gejt, a iza njega strmi, zeleno-nabrčkani prevoji Marinskog grebena. Znala sam da svi drugi na svetu smatraju Golden gejt nečim posebnim,

ali meni i mom društvu nije predstavljao ništa. Samo smo želeli da se uradimo. Taj grad je za nas značio lepljive prste magle koji nam se zavlache u odeću, uvek ti lepljivi prsti, i velike bedeme mokre magle koji kidišu Džudinom ulicom dok čekam kraj peskom zasutih šina da dođe tramvaj N, koji je kasno noću prolazio na sat vremena, čekam i čekam sa skorenim blatom na porubima farmerki, blatom od bara na parkingu Okeanske plaže. Ili blatom od penjanja na Esidov breg dok smo na esidu, čemu Esidov breg i služi. Vukao me je naniže onaj ružni osećaj dodatne težine, od blata skorenog na rubovima farki. Ružni osećaj od šmrkanja koke s nepoznatim ljudima u nekom motelu u Kolmi, kod groblja. Taj grad su bila mokra stopala i raskvašene cigarete na nekoj kišovitoj pivskoj žurki u Grouvu. Kiša i pivo, i glupe tuče na Svetog Patrika. Mučnina od bakardija 151 i razvaljena posekotina na bradi od betonske pregrade u Mini-parku. Neko se overava u spavaćoj sobi u zgradama belackih preduzetnika na Velikom auto-putu. Neko drži napunjen pištolj uz svoju glavu, bez ikakvog povoda, u *Big reku*, gde ljudi igraju bejzbol u parku. Bila je noć, a taj psihopata nam se prilepio dok smo sedeli i pili litarska piva, situacija toliko tipična, iako se nikada više nije desila, da ne pamtim ni kako se razrešila. San Francisco su za mene bili ti Makgoldrici, i Makitrici, i Bojlovi, i O'Bojlovi, i Hikovi, i Hikiji, i njihove tetovaže „Zauvek Irska“, tuče koje su započinjali i u kojima su pobeđivali.

Naš autobus je prešao u desnu traku i počeo da usporava. Izvešće nas kod izlaza Čarobnog brega.

„Vode nas na vožnju?“, upitao je Konan. „To bi bilo jako.“

Čarobni breg je bio levo, sa druge strane puta. Desno se nalazila okružna muška kazneno-popravna ustanova. Naš autobus je skrenuo desno.

Svet se bio rascepio na lepo i ružno, uparene zajedno. Zabavni park i okružni zatvor.

„Nema frke“, kazao je Konan. „I nije mi baš bilo do toga. Ulaznice su skupe kô otrov. Radije bi’ opet u veliko O. Or-lan-do.“

„Čuj ovu budalu“, rekla je neka. „Nis’ ti bila ni u kakvom Orlandu.“

„Tamo sam ostavio dva’es soma love“, kazao je Konan. „Za tri dana. Vodio sam svoju devojkicu. Njene kline. Apart-man s džakuzijem. Sve na izvol’te. Šnicle od aligatora. Orlando je jak. Mnogo jači od ovog autobusa, to sigurno.“

„Ti mislila da te vode na Čarobni breg“, rekla je žena ispred Konana. „Kol’ko si glupa, jebô te.“ Lice joj je bilo puno tetovaža.

„Sunce ti, ala si ti našarana! Već samo dok gledam ovu našu grupu ovde, glasam za tebe kao za Najveću mladu nadu.“

Kvocnuo je i obrnuo se na drugu stranu.

Šta sam s vremenom počela da shvatam, u vezi sa San Franciskom: da sam bila uronjena u lepotu i sprečena da je vidim. Pa ipak nisam mogla da nateram sebe da odem iz njega, bar ne dok me na to nije prinudio moj redovni klijent Kurt Kenedi, ali kletva grada me je pratila.

U svakom drugom pogledu bila je nikakav čovek, ta glumica po kojoj sam dobila ime. Sin joj se sa četrnaest godina peo

preko neke ograde, presekao arteriju u nozi i umro, a onda je besprekidno pila sve do svoje smrti u četrdeset četvrtoj godini.

Ja imam dvadeset devet. Četrnaest godina je večnost, ako bi mi toliko bilo dato života. U svakom slučaju, proći će više nego dvaput toliko – trideset sedam godina – do mog viđenja sa odborom za uslovnu, pa ću tada, ukoliko me pomiluju, moći da započnem svoju drugu doživotnu robiju. Dobila sam dve uzastopne doživotne robije plus šest godina.

Ne planiram dugo da živim. Što ne znači nužno ni kratko. Nemam baš nikakvih planova. Stvar je u tome što i dalje postojiš bez obzira na to imaš li ili nemaš plan, dok ne prestaneš da postojiš, a onda planovi gube značaj.

Ali to što nemam planove ne znači da nemam svojih kajanja.

Da nikad nisam radila u *Marsovoj sobi*.

Da nikad nisam upoznala Kretena Kenedija.

Da Kreten Kenedi nije rešio da me proganja.

Ali jeste tako rešio, a onda je to radio neumorno. Da se ništa od toga nije desilo, ne bih bila u autobusu koji me vozi na doživotnu u betonskoj ćelijici.

Nalazili smo se pred stop-svetlom izlaznog puta. Sa druge strane prozora, dušek naslonjen na stablo biberovca. Čak i ta dva, rekla sam sebi, moraju ruku-podruku. Nema biberovca čipkastih grana i ružičastih zrnaca bez prljavog starog dušeka prislonjenog uz deblo s korom nalik slagalici. Sve lepo upareno je s ružnim, i pretvoreno u ružno. Skroz ružno.

„Nekada sam zamišljala svaki put da su moji“, kazala je Lora Lip izvirujući ka napuštenom dušku. „Vozim se po Los Anđelesu i ugledam dušek na trotoaru, i pomislim: ej,

neko mi je ukrao madrac! Pomislim: eno mog kreveta... eno mog kreveta. Svaki put. Jer majke mi, izgleda *istovetno* kao moj. Odem kući, a moj krevet tamo gde sam ga i ostavila, u spavaćoj sobi. Pa strgnem prekrivače i čaršav da proverim dušek i da budem sigurna, da vidim je li još to moj, i svaki put moj. Uvek utvrdim da je i dalje tu, kod kuće, uprkos tome što sam maločas videla baš moj dušek frljnut na ulicu. Imam utisak da nisam jedina i da je to nešto kao masovna pometnja. Činjenica je da sve duške presvlače istim-istijim materijalom i isto ih štepaju, i prosto ne možeš da ne pomisliš da je tvoj kad vidiš bačen dušek na ulazu na auto-put. Ono: za koji đavo su dovukli ovamo moj krevet!“

Prošle smo pored osvetljenog bilborda: TRI ODELA 129 \$. To je bio naziv firme. *Tri odela 129 \$*.

„Tu te skockaju za male pare. Izadeš kô da koštaš milion dolara“, rekao je Konan.

„Gde su našli ovu budalu?“, oglasila se neka. „Da mi priča tu o jeftikanerima.“

Gde su našli ijednu od nas. Svaka od nas je to znala i nijedna nije pričala. Nijedna sem Lore Lip.

„Zanima te da znaš šta su radili s decom?“, upitala me je Lora Lip. „Ta stara gospođa i njen muž bolesnik kod Čarobnog brega?“

„Ne“, kazala sam.

„Ne bi poverovala“, nastavila je ona. „Neljudski je. Oni su...“

Kroz zvučnike autobusa grunula je objava. Da ne ustajemo sa svojih mesta. Autobus će se zaustaviti da izvedu trojicu što su u odvojenim kavezima u prednjem delu. Dok se obavljao premeštaj, u njih i u nas bili su upereni pištolji.

„Kod njih ti je luda kuća“, kazao je Konan. „Bio sam tu šest meseci.“

Žena ispred Konana se uzбудila, kao da je poludela. „Ti si stvarno muško? Stvarno? Sranje. Čuvar! Čuvar!“

„Smiri se“, rekao je Konan. „Na ispravnom sam mestu. Hoću da kažem, na pogrešnom mestu. Ništa tu nije ispravno. Ali sredili su mi podatke. Bili su se zbrkali i smestili me s macanima, u Muški centralni. Dobar zajeb.“

Usledilo je smejanje i cerekanje. „Strpali te u muški mardelj? Mislili da si pravi baja?“

„Ne samo u okružni. Bio sam u državnom u Vasku.“

Duž prolaza je prominio žamor neverice. Konan je nije pobijao. Kasnije ću saznati detalje. Konan je stvarno bio u muškom zatvoru, makar je prošao prijem. Zaista je izgledao kao muškarac i tako sam ga doživela od trena kad sam ga upoznala.

Kajem se zbog *Marsove sobe* i Kenedija, ali postoje neke druge stvari zbog kojih biste možda hteli da se kajem ili očekivali da se ne kajem.

Ne kajem se zbog godina provedenih u urađivanju i čitanja knjiga iz biblioteke. Nije to bio loš život, iako se verovatno nikad ne bih u njega vratila. Imala sam prihod od striptiza i mogla sam da priuštim sebi da kupim šta god hoću, a to je bila droga, i ako nikad niste probali heroin, evo vam nečeg zanimljivog: blagonaklon si prema sebi, naročito u početku. Blagonaklon si prema drugima. Želiš čitavom svetu da podariš predah, tajm-aut, nežnu uviđavnost. Ništa drugo ne umiruje tako. Moj prvi flert s drogom bio je morfijum, pilula koju je neko drugi rastopio u kašici i pomogao mi da je ubrizgam, neki tip po imenu Bil, i nisam mnogo razmišljala o njemu i o tome kakva će biti droga, ali pažnja s kojom mi je podvezao ruku i našao mi venu, način na koji je igla ušla, tako tanka i prefinjena, čitavo to iskustvo dok

me je slučajni lik kog nikad više neću videti pucao iglom u napuštenoj kući, sve je bilo tačno onako kako mlada devojka sanja da ljubav može biti.

„Ova diže u nebesa“, rekao je. „Ima da te ščepa za potiljak.“ Ščepala me je za potiljak svojom snažnom kandžom, gumenim hvataljkama, a onda se toplota raširila naniže kroz mene. Oblio me je najopušteniji znoj u životu. Zaljubila sam se. Ne nedostaju mi te godine. Samo vam pričam.

Kad smo opet izašli na auto-put, obrnula sam se od Lore Lip koliko god sam mogla i sklopila oči. Nakon pet minuta mojih pokušaja da zaspim, opet je krenula da mi šapuće.

„Čitava ova situacija je otud što sam bipolarna“, rekla je. „Čisto ako si se zapitala. Verovatno jesi. To je hromozomski.“

A možda je rekla i „hromozomično“. Jer sad sam bila prinuđena da boravim među takvim ljudima. Ljudima koji misle da je sve naučna zavera. U zatvoru nisam upoznala ni jednu jedinu osobu koja nije bila ubeđena da je sidu izumela država kako bi počistila homoseksualce i narkomane. Bilo je teško osporavati ih. U neku ruku je delovalo kao istina.

Ona žena što je šištalala i sve učutkavala okrenula se najbolje što je mogla s obzirom na okove. Imala je izbledelu i rasplinutu tetovažu suze i iscrtane obrve. Oči su joj sjajkale sivkastozeleno, kao da smo u filmu o zombijima, a ne u autobusu koji nas vozi u neki kalifornijski državni zatvor.

„Ona je čedomorka“, dobacila nam je, možda i meni. Govorila je o Lori Lip.

Prolazom je naišao transportni pandur.

„Je li to meni Fernandezova?“, rekao je. „Još jednu reč li čujem od tebe, staviću te u kavez.“

Fernandezova ga nije pogledala niti je reagovala. Vratio se na svoje sedište.

Lora je napravila grimasu, blede se osmehnula, kao da se upravo dogodilo nešto blago neprijatno, ali ne i vredno obznanjivanja, na primer, kao da je neko slučajno pustio gas, definitivno ne ona.

„Sunce ti, ubila si svoje dete?“, kazao je Konan. „To je bolesno u pičku materinu. Nadam se da neću morati da delim sobu s tobom.“

„Ja bih rekla da imaš većih problema od dodele cimerke“, uzvratila je Lora Lip Konanu. „Izgledaš mi baš kao neko ko provodi mnogo vremena po zatvorima.“

„A po čemu to sudiš? Po tome što sam crnac? Makar se ovde uklapam. Ti izgledaš kao Mensonova ženska. Bez uvrede. Ja nemam šta da krijem. Evo mog dosijea: opire se rehabilitaciji. PPO. To znači poremećaj protivljenja i odbijanja. Ja sam sklon kriminalu, narcisoidan, podložan recidivima i nekooperativan. Takođe sam zavisnik od zatvorače i napaljenik.“

Sve su se utišale i utonuli u misli, i na kraju su neke i zaspale. Konan je hrkao kao buldožer.

„S nama stvarno tamo gore idu likovi“, šapnula mi je Lora. „I čuj, nisam ja nikakva Mensonova devojka, i znam o čemu pričam. Znam u čemu je razlika. U KUŽ-u su bile s nama Suzan Atkins i Lesli van Houten. Obe su imale ožiljak između očiju. Suzan je svoj ožiljak mazala specijalnom kremom, ali ništa nije moglo da ga sakrije. Bila je uobraženi snob sa znakom X urezanim u čelo. Imala je lepe stvarčice u svojoj ćeliji. Skupe parfeme. Lampu što se pali na dodir.“

Bilo mi je krivo kad je jedna devojka ubedila čuvara da upadnu u Suzaninu ćeliju, pa su joj pokupili sve lepe stvari. Eto na šta sam pomislila kad sam čula da je umrla. Falio joj je deo mozga i bila je paralizovana, a oni je i dalje nisu puštali kući. Kad sam čula za to, setila sam se kako su joj upali u ćeliju u KUŽ-u, uzeli joj lampu na dodir i losione. Leslie van Houten je više ono što bi se nazvalo robijašicom. Neki misle da je to izraz poštovanja. Ali meni nije. To je samo mišljenje stada. Umreće u zatvoru baš kao i Suzan Atkins. Neće je pustiti da izađe. Neće dok ne prestane da se kuva Foldžerova kafa, razumeš, a to ti je isto što i nikad, jer šta će ljudi piti izjutra? Jedna od žrtava bila je Foldžerova naslednica, razumeš, i oni ne žele da Leslie izađe, a to su pojedinci velikog uticaja. Dokle god postoji Foldžerova kafa, Leslie će umreti u zatvoru.“

Njena majka je imala ljubavnu zgodu s Hitlerom. Majka te nemačke filmske zvezde. Te po kojoj sam dobila ime. Majka joj je imala ljubavnu zgodu s Hitlerom, ali u to doba, bar koliko ja shvatam, koja pa nije?

„Kako to da ne znaš nemački?“, pitao me je jednom Džimi Darling.

Nikad mi nije bilo palo na pamet da me majka uči nemački. Bilo je teško zamisliti da me ona ičemu uči.

„Bila je u prevelikoj depresiji da bi se potrudila.“ Pojedini roditelji svoju decu odgajaju u ćutnji. Ćutnji, razdraženosti, neodobravanju. Kako sam iz toga mogla da naučim

nemački? Morala bih da ga učim iz fraza kao što je: „Jesi li ti uzela pare iz mog novčanika, govance jedno?“ Ili: „Nemoj da me budiš kad udeš.“

Džimi je rekao da zna samo jednu nemačku reč.

„Je li *angst*?“

„*Begierden*. To znači pohota, žudnja. Njihova reč za žudnju je pivska bašta.* Nije nepovezano.“

Pokušavala sam da zaspim, ali jedini spavaći položaj koji lanci dozvoljavaju jeste da oboriš bradu na grudi. Uz ruke mi je sebao bol od lisica, pričvršćenih za pojasni lanac oko trbuha, tako da su šake imobilisane uz telo. Klima-uređaj u autobusu kao da je bio podešen na trinaest stepeni. Smrzavala sam se, bilo mi je neudobno, a tek smo se nalazile u okrugu Ventura. Predstojalo nam je još šest sati. Počela sam da razmišljam o onoj deci primoranoj da stave periku u ve-ce kabini kod Čarobnog brega, na brzinu opremljenoj naočarima za sunce i drugačijom odećom. Na kraju bi završila neprepoznatljiva ne samo zbog te nove opreme nego i zbog svog novog života. Postala bi tuđini, drugačija deca, ona što ih je okužilo i upropastilo kidnapovanje, davno pre nego što će se uopšte navići na ovu ili onu zlu namenu koju im je donela nova i nenadana sudbina. Videla sam tu decu s njihovim perikama i raštrkanu gomilu posetilaca zabavnog parka koji neće znati da treba da pomognu zalutalom i ukradenom detetu. Videla sam Džeksona, kao da mi ga otima neka starica što plete na klupi, a ja samo mogu da u mislima posmatram slike njegovog pegavog lišca, slike što plove i damaraju, i neće da izblede niti da se raspu.

* Engl. *beer garden* (pivska bašta) zvuči slično kao *Begierden*. (Prim. prev.)

Džekson je kod moje majke. To je jedina milost u mom životu, što ima nju, iako je sama ne volim baš mnogo. Nije baka-psihopata koja plete na klupi. Ona je namćorasta Nemica koja kalemi cigaretu na cigaretu i snalazi se u životu tako što se uda, razvede, opet uda. Prema meni je kao glečer, ali prema Džeksonu je prilično nežna. Razišle smo se pre mnogo godina, ali kad su me uhapsili, preuzela je Džeksona. Tad je imao pet godina. Sad ima sedam. Za te dve i po godine koliko sam provela u okružnom, dok se moj slučaj probijao kroz sudove, dovodila ga je da me viđa što je češće mogla.

Da je bilo novca za privatnog pravozaupnika, unajmila bih ga. Majka se ponudila da stavi pod hipoteku svoj stan, studio na Embarkaderu u San Francisku, ali pošto ga je već dvaput stavljala pod hipoteku, dugovala je više nego što stan vredi. U majčinoj zgradi je živela stara slavna striptizeta Kerol Doda, čije su neonske bradavice treperile crveno nad Brodvejom kad sam bila mala. Viđala sam je često u ulazu kako se bori s kesama punim namirnicama i raskevtanim psom, kad dođem da obiđem majku. Nije izgledala baš preterano dobro, ali nije dobro izgledala ni moja majka, koja je bila nezaposlena i patila je od zavisnosti od analgetikâ.

Na jedno kratko vreme bilo je neke dobrotvorne mogućnosti za legalnu pripomoć, pojavio se jedan gospodin, prijatelj moje majke, čovek po imenu Bob koji je vozio bordo jaguar, nosio karirana odela i pio unapred smućkane menhetne. Bob će, rekla je, platiti advokata. Ali onda je Bob nestao; doslovno je iščezao. Kasnije mu je leš nađen pod jednim balvanom u Ruskoj reci. Moja majka nije imala jake veze; njene veze su često sumnjive. Dodeljen mi je javni

branilac. Svi smo se mi nadali da će to ići drugačijim tokom. Nije išlo drugačijim tokom. Išlo je ovim.

Naš autobus je brektao desnom trakom, zajedno sa šleperima. Upravo smo prolazili Kastejik, poslednju stanicu pre Grejpvajna. Jednom sam sedela u nekom baru u Kastejiku s Džimijem Darlingom, nakon što sam pobešla u Los Angeles da bih se sklonila od Kurta Kenedija, čija sam žrtva bila u to doba. Džimi Darling se bio preselio dole u Valensiju da bi predavao u jednoj umetničkoj školi. Iznajmio je smeštaj od zakupca na nekom ranču nedaleko od Kastejika.

Ono što nije dozvoljeno da se priča: još sam žrtva Kurta Kenedija, iako je mrtav.

Znala sam to područje, pa i Grejpvajn, koji je vetrovit, pust i zahtevan, ispit koji polažeš da bi stigao u Severnu Kaliforniju. U toj našoj blizini sa zamućenom zemljom iza prozora s mrežicom, čeznula sam da se stvarnost uvrne kao kesa i da uvrtnjem napravi rupu, da se kesa probuši i pusti me napolje, oslobodi me u tu ničiju zemlju.

Kao da mi čita misli, Lora Lip je rekla: „Ja se, bogme, bezbednije osećam ovde, s obzirom na to šta se sve dešava tamo napolju. Bolesne, jezive, uznemirujuće stvari, užas jedan.“

Gledala sam kroz prozor i nisam videla ništa izuzev prirodnog tepiha kamenja i žbunja što je promicao u beskrajnoj, džombastoj rolni.

„Mnoge kamiondžije su serijske ubice, a ne uhvate ih. Stalno su u pokretu, razumeš. Idu iz države u državu. Nadležni u oblastima ne pričaju međusobno, pa tako niko ne zna. Svi ti kamioni što špartaju Amerikom. Pojedini s vezanim ženama začepljenih usta pozadi u kabini. Imaju one zavese,

za skrivanje žena. Ubijene bacaju u kante na stajalištima, iz delova. Eto kako su kante dobile ime. Ljudi u njih bacaju leševe. Leševe ukantanih žena i devojaka.“

Prošli smo pored jednog stajališta. Kakva ozbiljna i divna zamisao! Sve što mi je padalo na um bilo je divno u poređenju s tim autobusom i tom ženom kraj mene na sedištu. Šta bih dala da spavam iza tih stajališnih automata za prodaju čija hladna svetla sjajkaju dok letimo pored njih! Svako ko bi slučajno prošao kroz neko stajalište bio bi moj duševni sabrat, moj saveznik protiv Lore Lip. Ali nisam imala nikog i bila sam privezana za nju.

„Ja sam *živa*“, rekla je, „ali to ne znači mnogo. Tražila sam da mi iseku srce motornom testerom.“

Kretali smo se nizbrdicom i prošli smo pored jednog izlaza za vanredne situacije, upadajući kroz ždrelo Grejp-vajna u dolinu. Znala sam tačno taj izlaz. Bio je strm, od rastresitog šljunka, i nije vodio nikud, služio je za vozila s pokvarenim kočnicama. Nikad više neću videti taj vanredni izlaz za kamione, a volela sam ga, bio je to dobar i valjan izlaz za kamione, videla sam to tek tad, koliko je dobro i valjano, i drago, krhko i drago, sve drugo.

„Znaš kako ono kažu, kad je nemaš, nudiš je nekom ko je neće?“

Uputila sam joj neprijateljski pogled.

„Pričam o ljubavi“, rekla je ona. „Na primer, da kažemo da ja sad izađem tamo i uzmem kamenčić. Dignem ga i kažem nekom: evo, ovaj kamen sam ja. Uzmi ga. A on pomisli: neću taj kamen. Ili kaže: hvala, i stavi ga u džep ili možda u drobilicu kamena, i briga ga što sam taj kamen ja, zato što to nisam stvarno ja. To sam samo ja *odlučila* da kamen bude ja. *Dozvolila* sam da budem smrvljena. Razumeš šta hoću da kažem?“

Nisam ništa rekla, ali ona je mlela i dalje. Nameravala je da priča do samog Stenvila.

„U zatvoru makar znaš šta će da bude. Hoću da kažem, ne znaš *stvarno*. Nepredvidljivo je. Ali dosadno nepredvidljivo. Nije baš da može da se desi nešto tragično i strašno. Hoću da kažem, naravno da može. Ali u zatvoru ne možeš sve da izgubiš jer se to već odigralo.“

Šankerka u Kastejiku flertovala je s Džimijem Darlingom te noći kad smo tamo završili. To je bilo jedno od opterećenja u zabavljanju s njime, što sam morala da motrim na zgodne šupljoglavice koje pokušavaju da prenesu Džimiju Darlingu neizgovorenu poruku „daj otkači ovu skotušu“ kad smo on i ja zajedno.

Nije me otkačio, međutim. To je bilo tek kasnije, kad sam se našla u zatvoru i pozvala ga, i znala po zvuku njegovog glasa da je svršeno, ali odbrambeno me nije bilo briga. Morala sam da se usredsredim na ono što mi se dešava. Pitao je kako sam sa učtivom zvaničnošću. Odgovorila sam: „Upravo si prihvatio plaćanje telefonskog poziva od zatvorenice Losanđeleske okružne popravne ustanove, šta misliš, kako sam, do kurca?“

Ta era mene, ta moja faza zapravo, bila se okončala, i za mene i za njega. Pisao mi je jednom, ali čitavo pismo bilo je o tome da je maltene već sezona bejzbola i nije ničim pomenuo da je svestan da mi preti doživotna robija.

Možda biste i vi uradili isto da ste bili u koži Džimija Darlinga. Ne biste napisali ni pismo o bejzbolu, nego biste presekli s nekim ko je osuđen na propast. Svaka razborita osoba odustala bi od mene koju će poslati u zatvor trajno,

ako mi je samo momak ili ljubavnik, ako je ta veza trebalo da bude nekakav provod. Nije više provod ako se uplete i zatvor. Ali možda sam odgurnula ja njega.

Džimi Darling je odrastao u Detroitu. Otac mu je radio u *Dženeral motorsu*. Kao klinac, Džimi Darling se zaposlio u nekoj firmi za automobilska stakla. Pričao mi je kako je, osetivši prvi put miris adheziva koji se koristio za lepljenje automobilskih stakala pri postavljanju, shvatio da je baš o tom mirisu sanjao, mirisu upravo tog lepka, i da je predodređen da radi na zamenjivanju automobilskih stakala. Na svoju sreću, Džimi je posedovao višestruka predodređenja. Pošto je napustio koledž, krenuo je da snima filmove o Pojasu rđe*. Glavni fazon je bilo njegovo poreklo, glavna fora, bio je gospodin Proleterski Filmadžija. Peckala sam ga zbog toga, ali isto tako mi je bila i dirljiva njegova romantična privrženost Detroitu. Jedan njegov film prikazivao je njegovu ruku kako obrće svaku kartu iz špila *Dženeral motorsa* koji je njegov otac dobio povodom penzionisanja, nakon četrdeset godina na montažnoj traci. Kompanija je zahvalila njegovom ocu na decenijama vernosti i satirućeg rada špilom karata za igranje. „Znaš šta je sad u DŽM-ovom sedištu na Kadilakovom trgu?“, kazao je Džimi Darling. „Kancelarija za isplatu dobitaka na lutriji.“ Džimi je stajao pred njom čitavog dana, čekajući da snimi nekog dobitnika koji ulazi da preuzme svoj novac. Nije se pojavio nijedan.

Džimija Darlinga sam upoznala preko jednog njegovog učenika s kojim sam u to vreme spavala. Preko klinca

* Naziv za region na zapadu SAD gde je u drugoj polovini XX veka zabeležen veliki pad industrijske proizvodnje i propadanje mnogih fabrika i postrojenja. (Prim. prev.)

po imenu Ejdzaks, koji je bio mlad i švorc, i živio južno od Marketa u geodetskoj kupoli na krovu nekog skladišta. Ejdzaks je bio domar u *Marsovoj sobi*. Zadirktivale su me što spavam s kincem kom je posao da prazni kante za otpatke pune upotrebljenih kondoma, ali mene to nije potresalo. Takođe se zove kao prašak za ribanje, uporno su govorile, ali on mi je rekao da je to grčko ime.* Te žene i njihovi lažni standardi, to da dupe prodaješ, ali s domarima se ne zabavljaš. No svejedno, Ejdzaks je bio mlad i išao je na živce; pojavljivao se s poklonima za mene, ali to su bili beskorisni ekscentrični gestovi, na primer pokvareni usisivač sa ulice, a jednom je banuo utripovan od esida i govorio je sa irskim naglaskom, a kad sam mu rekla da prestane, kazao je da ne može. Jedne večeri me je odveo na žurku neke umetničke škole i upoznao me je sa Džimijem, i to je bilo to. Sa žurke sam otišla s Džimijem, koji je bio lepši i nije me nervirao.

„Kako to da nisi pohađala koledž?“, pitao me je jednom Džimi Darling. Smatrao je da sam pametna, ali imao je onu naivnu pretpostavku obrazovanih ljudi da drugi nisu upisali koledž sigurno zato što prosto nisu bili sposobni.

„Bila sam previše depresivna.“

„To si rekla i za svoju majku kad sam te pitao zašto te nije učila nemački.“

„Što ne znači da je manje istinito. Tebi je iznenađenje ako je devojka koja radi u striptiz klubu inteligentna? Inteligentna je svaka striptizeta koju poznajem. Neke su takoreći geniji. Možda bi mogao da se prošetáš s tom tvojom kamericom i da svaku upitaš zašto nije pohađala koledž.“

* Ejdzaks je američki izgovor imena Ajaks; isto to ime iz grčke mitologije kod nas je poznato u obliku Ajant. (Prim. prev.)

Dok sam rasla, svi su govorili da imam potencijala. To su mi pričali nastavnici i drugi odrasli. Ako je bilo tačno, ni za šta ga nisam iskoristila. Jesam uspela da ne završim kao Eva i to mi je delovalo kao svojevrsno postignuće, da ne tučem po andeoskom prahu i vutri u sedam izjutra radnim danom. Ja sam s drogom raskrstila kad sam saznala da sam trudna, ali ne smatram to nekim podvigom, pre bi se reklo da sam izbegla katastrofu. Radila sam u *Marsovoj sobi* i igrala muškarcima u krilu. To čak nije ni najbolji striptiz klub u San Francisku. Ne poseduje nikakav status, sem u slučaju da na nekog ostavlja utisak saznanje da *Marsova soba* nije nikakav prosečni niti osrednji striptiz klub, već definitivno najgori i najozloglašeniји, najotrcaniji i cirkusu najslučniji lokal koji postoji. Možda me je privlačio onako kako sam ja privlačila Džimija. Bio je nešto što je krajnost, i time poseban i zabavan, a pojedine žene uistinu su bile geniji.

Ne kažem da sam ja posebna niti da sam krajnost, ali Džimi Darling nikad nije bio s devoјkom koja ga je gurnula iz svoje impale dok vozi. Kretali smo se sporo, deset-petnaest kilometara na sat. Pošto sam to jednom uradila jer sam bila ljuta, tražio je da uradim opet, iz zafrkancije, ali ja nisam htela. Nikad nije poznaоo nikog ko stanuje u hotelu na Tenderloinu i uvek bi ga pomalo dezorijentisao prizor na odmorištu, haos i vika, to što je morao da plati da bi se popeo na sprat. U nekoј prodavnici zdrave hrane on i ja smo naleteli na jednu devoјku što sam je poznavala, a bila je odvalјena i češala se. Pitala je Džimija da li zna je li sok koji je odabrala organski, a on se ponašao kao da nikad nije naišao na takvu protivrečnost, da je neko džanki, a neće da pije neorganski sok. Bio je pomalo prezaštićen, kao i većina ljudi koji odnekud drugde dođu u veliki grad. Normalan, obrazovan, sa zaposlenјem, sa osećajem da njegovo postojanje ima svrhu

i tako dalje, i nije razumeo ljude koji su odrasli u gradu, nihilizam, nečiju nemogućnost da pohađa koledž ili da se priključi ispravnom svetu, dobije redovni posao ili veruje u budućnost. Ja se za njega uklapam u nekakvu priču. Što ne znači da se Džimi Darling srozao u lošiju kategoriju time što se spetljao sa mnom. Nije tako. Bio je običan isto koliko i ja, običniji, ali on je taj koji je hteo da glumi nižu klasu.

Jeste li primetili nekad da žene mogu da izgledaju obično, dok s muškarcima to nikad nije slučaj? Nikad nećete čuti nikog da opisuje mušku pojavu kao običnu. Običan muškarac znači prosečnog muškarca, tipičnog muškarca, čestitu i marljivu osobu skromnih snova i resursa. Obična žena je žena koja izgleda jeftino. Žena koja izgleda jeftino ne mora zavređivati poštovanje, pa tako ima određenu vrednost, određenu jeftinu vrednost.

U *Marsovoj sobi* nisam morala da dolazim na posao na vreme, niti da se smeškam, niti da se povinujem ma kakvim pravilima, niti da većinu muškaraca smatram ičim drugim do promašenim likovima koje treba eksploatisati, a koji veruju da eksploatišu nas, pa je to prirodno prilično neprijateljsko okruženje, iako je zaodeno u tobožnju pokornost – našu. *Marsova soba* je bila lokal gde si mogao da radiš šta hoćeš; makar sam u to verovala. Kad sam se zabavljala s Džeksonovim ocem, razbila sam mu flašu o glavu, a on mi je uzvratio pesnicom, u lice, pa sam se na poslu pojavila sa pet sati zakašnjenja s modricom na oku i naočarima za sunce,

i niko mi nije ništa rekao. U nekoliko prilika došla sam tamo toliko pijana da sam jedva hodala. Pojedine devojke bi rutinski prvih nekoliko sati prekunjale u garderobi sa setom šminke u ruci. S time nije bilo problema. Uprava nije marila. Bilo je devojaka koje su radile s publikom u standardnoj uniformi, čipkanom brusthalteru i gaćicama, ali u otrcanim i razvaljenim patikama umesto na visokim štiklama. Ako si se istuširala, u *Marsovoj sobi* zadobijaš nijansu prednosti nad konkurencijom. Ako su ti tetovaže bez pravopisnih grešaka, tad si vrhunski poželjna imovina. Ako nisi u petom ili šestom mesecu trudnoće, onda si glavna riba u klubu te noći. Devojke su prskale sprej za odbranu gostima u lice, pa bismo svi izleteli, kašljući i gušeći se. Jedna igračica se razbesnela na noćnog menadžera D'Artanjana i zapalila garderobu. Dobila je otkaz, tačno, ali to je bio izuzetak.

Pred gostima smo morale da glumatamo najfiniju finoću, ali to je stvarno bilo sve, jedino što smo morale, a čak ni to nismo morale. To smo radile da bismo zaradile pare, pa je motivaciju bilo sasvim lako naći. Džimi Brada i Dart, valjalo je držati se dalje od njihovih crnih lista. Ali i to je bilo lako. Otlertuješ s njima i sve je u redu. Bilo je gotovo komično koliko su slaba bila njihova dva ogromna ega.

Džimija Bradu, uzgred budi rečeno, ne treba brkati s Džimijem Darlingom. Oni nemaju ništa zajedničko sem imena Džimi. Džimi Brada je bio izbacivač u *Marsovoj sobi*, a Džimi Darling, bar neko vreme, moj momak.

Rekla sam da je sve bilo u redu, a ništa nije bilo u redu. To je isisavalo život iz mene. Problem nije bio moralne prirode. Nikakve veze nije imao s moralnošću. Ti muškarci su

mutili moj sjaj. Otupljivali me za dodir, ljutili me. Davala sam i dobijala nešto u razmenu, ali nikad dovoljno. Čupala sam iz tih novčanika – tako sam zamišljala muškarce, kao novčanike na dve noge – koliko god sam mogla. Svest da to nije poštena razmera zaogrta me je kao nekakvom pokoricom. Nešto se krčkalo u meni tih godina dok sam radila u *Marsovoj sobi* i sedala u krila, ogrezla u toj manjkavoj razmeni. To nešto u meni krčkalo je i penilo. A kad sam ga usmerila – ne odlukom, jer ona nikad nije bila donesena; umesto toga, nadjačali su nagoni – to je bilo to.

Mada su Džimi Brada i Džimi Darling imali više zajedničkog nego što je samo ime. Zajednička sam im bila ja. A onda im više nisam bila zajednička.

Sad uviđam da izvesne mete mog gneva nisu bile stvarne mete. Kao onaj muškarac koji je hteo iskustvo zabavljanja sa stalnom devojkom, onaj što mi je korigovao manire za stolom: nije mi bio simpatičan iz tog razloga što me je podsećao na nekog iz dubokih zakutaka mog detinjstva, jednog čoveka kog sam pitala za put. Imala sam jedanaest godina i bila sam pošla u centar grada da se nađem sa Evom, da gledamo neki ponoćni koncert u pank-rok klubu. Počela je da lije kiša. Centar San Franciska je pust kasno uveče, ali našao se neki stariji sedokosi muškarac koji je upravo zaključavao divan mercedes i pitao me je da li mi treba pomoć. Izgledao je kao nečiji otac, ugledan biznismen, u odelu. Jeste mi trebala pomoć. Rekla sam mu kuda pokušavam da stignem, a on je rekao da je to predaleko da se ide peške.

„Mogu da ti dam pare za taksi.“

„Stvarno?“, upitala sam ja s nadom. Kiša me je kvasila do gole kože.

Kazao je kako će mi rado pomoći, te da bi trebalo da odemo do njegovog hotela, a onda će mi dati pare. Rado će mi pomoći, ali prvo da odemo u njegovu sobu i nešto popijemo.

Muškarac u mercedesu nije bio neko ništa više od onog muškarca što je hteo iskustvo zabavljanja sa stalnom devojkom i korigovao mi manire za stolom. Ni jednome ni drugome nisam znala ime. A u stvari su obojica htela isto.

Naš autobus je šibao strmom nizbrdicom prema Kalifornijskoj dolini.

„Mnogi ljudi pričaju gadosti o zatvoru, ali u njemu možeš da proživiš svaki minut svoje sudbine“, rekao je Konan. „Prosto da proživiš. Kad sam poslednji put bio u kenjari, pravio sam žurke da ne poveruješ. Ne bi niko pogodio da je zatvor. Imali smo sva moguća pića. Pilule. Mjuzu do jaja. Igračice na šipci.“

„Ej!“, dovikivala je Fernandezova čuvarima što su sedeli napred.

„Ej, ova dama pored mene, bolje da vidite šta je s njom.“

Transportni pandur koji je znao Fernandezovu osvrnuo se i rekao joj da se stiša.

„Ali ova dama – nešto nije u redu s njom!“

Krupna žena do nje bila je skljojkana, s glavom na grudima. Tako su sve spavale.

Vi ne biste pošli. Razumem to. Ne biste pošli u tu sobu. Ne biste tražili pomoć od njega. Ne biste tumarali zalutali u ponoć u uzrastu od jedanaest godina. Bili biste na sigurnom, suvi, usnuli, u domu uz majku i oca koji vode brigu o vama i imaju pravila, ograničenja, očekivanja. Kod vas bi sve bilo drugačije. Ali da ste bili na mom mestu, uradili biste što i ja. Pošli biste, puni nade i glupavi, da uzmete taj novac za taksi.

Negde duboko u Kalifornijskoj dolini, pod još tamnim nebom, pogledala sam kroz prozor i videla kako se pred nama pomalja ju dve masivne crne senke. Izgledale su kao tamni naftni gejziri koji šikljaju uvis pored auto-puta. Kakva to strahota bljuje tako u nebo, ispunjava ga čađu? Ogromni crni oblaci dima ili otrova.

Bila sam čitala o isticanju gasova, o kilogramima zagađenja koje se izbacuje u nebo u Freznu ili tako negde. Kad se količine gasa mere kilogramima, znaš da je frka. Možda je ovo nekakva ekološka katastrofa, sirova nafta što je probila iz podzemne cevi, ili nešto previše zloslutno za objašnjenja, vatra koja gori crnom umesto rumenom bojom.

Kad se naš autobus iz šerifovog odseka približio divovskim crnim gejzirima, uspela sam načas da vidim izbliza.

Bile su to siluete eukaliptusa u tami.

Nikakva vanredna situacija. Niti apokalipsa. Samo drveće.

U svanuće smo se našli u gustoj magli. Čitava Kalifornijska dolina bila je isplвила u more. Preko auto-puta vetar je nosio vlažne denjke. Nije se videlo ništa sem dimnosive boje.